

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars 1923 kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om viss ändring i gällande bestämmelser rörande förfarandet vid beviljande åt bolag av rätt till detaljhandel med rusdrycker.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 126, hava herr *Johanson* i Huskvarna och tretton andra ledamöter av kammaren hemställt, »att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i gällande rusdrycksförsäljningsförordning att innan bolag beviljas sökt rättighet till detaljhandel med rusdrycker Kungl. Maj:ts befallningshavande skall infordra yttrande i ärendet från kommunalstämmorna och stadsfullmäktige i alla de kommuner som anses komma att utgöra bolagets försäljningsområde».

Beträffande motiveringen för detta förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt 17 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker skall Konungens befallningshavande inhämta utlåtande över ansökning om rättighet till detaljhandel med rusdrycker från de kommunala myndigheterna. Dessa böra i sina utlåtanden angiva, huruvida och i vilken utsträckning den sökta rättigheten anses böra medgivas, antalet försäljningsställen, som böra få anordnas, samt de inskränkningar med hänsyn till försäljningsställets förläggning och rörelsens bedrivande, som anses nödiga. Har ansökning avstyrkts av stadsfullmäktige eller kommunalstämma inom den kommun, där försäljningen är avsedd att äga rum, får ansökningen ej bifallas. Konungens befallningshavande är jämväl bunden av de inskränkningar med hänsyn till försäljningsställets antal och förläggning samt rörelsens bedrivande, som blivit av stadsfullmäktige eller kommunalstämma föreslagna, för såvitt ej ett beslut om dessa inskränkningar skulle stå i strid med all-

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 7 saml. 8 häft. (Nr 15.)

Utskottet.
Nu gällande
bestämmelser.

män lag eller författning. Vidare åligger det Konungens befallningshavande, därest det kan antagas, att rörelsen skulle vålla olägenhet för angränsande kommun, att inhämta yttrande från stadsfullmäktige eller kommunalstämma i sådan kommun.

Enligt 18 § samma förordning är Konungens befallningshavande vid upplåtande av rättighet till filialhandel med rusdrycker bunden av de kommunala myndigheternas avstyrkande samt deras förslag angående inskränkningar i försäljningsrätten på samma sätt som då fråga uppkommer om beviljande av rätt till detaljhandel åt självständigt bolag.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har till en början velat erinra om, att vid 1921 års riksdag genom en i andra kammaren av herr Nilsson i Landeryd väckt motion, nr 247, ett förslag framlades av samma innebörd som det nu förevarande. Första kammaren avlog emellertid sistnämnda motion, medan andra kammaren biföll densamma. För nu föreliggande motion hava i huvudsak samma skäl åberopats som de, vilka anfördes till stöd för berörda, vid 1921 års riksdag väckta förslag. Några nya på frågans bedömande inverkan omständigheter hava motionärerna icke åberopat.

Beträffande själva sakfrågan vill utskottet framhålla, att några särskilda försäljningsområden icke tilldelas detaljhandelsbolagen. Där-
emot har, på sätt framgår av 36 § rusdrycksförsäljningsförordningen, varje kommun sitt hemortsbolag, vilket anvisas av kontrollstyrelsen i de fall, där bolag icke idkar utminuterung av rusdrycker inom kommunen. De kommuner, för vilka bolag utgör hemortsbolag, sägas ingå i bolagets kontrollområde. Ehuru i regel konsumenterna av spritdrycker vid inköp pläga anlita hemortsbolaget, torde dock rätten att för inköp använda annat bolag begagnas i många fall.

Motionärernas syfte synes gå ut på sådan ändring av rusdrycksförsäljningsförordningen, att skyldighet ålägges Konungens befallningshavande att infordra yttrande över bolags ansökning om rättighet till detaljhandel från stadsfullmäktige och kommunalstämma i samtliga de kommuner, som kunna antagas komma att ingå i bolagets kontrollområde. Emellertid finnes vid tiden för sådan ansöknings avgörande icke något kontrollområde för den kommande oktrotiden fastställt för bolaget. Härigenom skulle ofta nog svårighet uppstå att avgöra, från vilka kommuner Konungens befallningshavande borde infordra yttrande, och detta särskilt under den närmaste framtiden, då, till följd av den år 1922 vidtagna begränsningen i detaljhandelsbolagens antal, helt säkert åtskilliga förändringar komma att äga rum i nu gällande indelning i kontrollområden. Det synes även sannolikt, att sådan svårighet skulle i särskilt

hög grad uppstå, då fråga uppkomme om beviljande av rätt till filialutminuterung av spritdrycker.

Mot förslaget kan vidare den anmärkningen riktas, att ett bifall till detsamma komme att föranleda en omfattande skriftväxling utan att några egentliga fördelar vunnas för de ifrågavarande kommunerna. Konungens befallningshavande skall redan för närvarande i särskilda fall inhämta yttrande från angränsande kommuner, varjämte det givetvis står öppet för varje annan kommun, vars intressen kunna komma att beröras av den sökta handeln med rusdrycker, att, innan ansökning avgjorts, hos Konungens befallningshavande göra de erinringar, vartill ansökningen kan giva anledning. Den oinskränkta rätt att bestämma villkoren för rusdryckshandelns bedrivande, som den s. k. hemkommunen äger och vilken rätt ansetts kunna begagnas jämväl under oktrotiden, skulle säkerligen icke komma att beskäras genom den föreslagna lagstiftningen, därest icke samtidigt genom detaljerade föreskrifter bestämdes, i vad mån Konungens befallningshavande vore bunden av annan kommuns förslag rörande rusdryckshandelns ordnande. Ett införande av sådana bestämmelser skulle säkerligen medföra omfattande ändringar i rusdrycksförsäljningsförordningen, då de innebure en rubbning av en utav de huvudprinciper, på vilka rusdryckslagstiftningen bygger. Det har därför synts utskottet som om ståndpunkt till denna fråga icke borde tagas förrän i samband med en allmän revision av denna lagstiftning. Utskottet har emellertid nyligen hemställt om avslag å ett i motionsväg framställt yrkande om skrivelse till Konungen om revision av denna lagstiftning. I sin motivering till detta avslagsyrkande (betänkande nr 12) har utskottet framhållit, att sådana erfarenheter rörande verkningarna av gällande försäljningssystem icke vunnits, att ännu några säkra slutsatser kunde dragas rörande riktningen för ett kommande reformarbete.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion II: 125 av herr Johanson i Huskvarna m. fl., om viss ändring i gällande bestämmelser rörande förfarandet vid beviljande åt bolag av rätt till detaljhandel med rusdrycker, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 mars 1923.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar *Röing*, friherre *Fleming*, *Antonsson*, *Rosén*, *Wigforss*, *Bune*, *Wohlin*, *Björnsson*, *Boman*, *Jönsson* i *Boa*, *Johansson* i *Kullersta*, *Lithander*, *Sköld*, *Alexis Björkman*, *Johan Bergman*, *Uddenberg* i *Karlskoga*, *Bengtsson* i *Kullen*, *Lövgren* i *Nyborg*, *Jönsson* i *Fridhill* och *Olsson* i *Golvvasta*.

Reservationer:

av herr *Johan Bergman*, som anfört följande:

»Vad motionärerna här föreslå har redan 1921 förelegat till riksdagens prövning. Andra kammaren biföll förslaget, som emellertid föll på första kammarens motstånd. Avslaget motiverades under överläggningen med två huvudargument: dels borde den kommunala vetorätten icke utsträckas längre än den för närvarande sträckte sig, dels skulle svårigheter yppa sig för Konungens befallningshavande att avgöra av vilka kommuner yttrande borde infordras, alldenstund bolagets blivande kontrollområde vid ansökningen om oktroj ännu icke vore bestämt. Den första invändningen synes ha berott på en missuppfattning av motionens syfte och träffar i varje fall icke den nu föreliggande motionen, som icke åsyftar någon utsträckning av den kommunala vetorätten utan blott en ytterligare utsträckning av sådan yttranderätt, som redan nu är vissa angränsande kommuner tillerkänd. Den andra invändningen kunde måhända äga något fog för sig, om man yrkade föreskrift för Konungens befallningshavande att av samtliga kommuner inom kontrollområdet infordra yttrande. Denna huvudsakligen formella svårighet torde emellertid kunna undanröjas därigenom, att Konungens befallningshavande icke ålägges infordra de ifrågasatta yttrandena utan blott att genom allmän kungörelse utsätta en tid, inom vilken de kommuner som anse sig hava något intresse av frågans utgång äga att, därest de önska, till Konungens befallningshavande inkomma med yttrande. Till 17 § 4 mom. av förordningen den 14 juni 1917 kunde sålunda fogas ett tillägg av ungefär följande innehåll (de kursiverade orden innebära tillägget till momentets för övrigt oförändrade text):

4. Sedan de i 3 mom. omförmälda utlåtanden till Konungens befallningshavande avgivits, har Konungens befallningshavande, där ansökning ej genast varder avslagen, att, om rörelsen kan antagas vålla olägenhet för angränsande kommun, över ansökningen infordra

yttrande från stadsfullmäktige eller kommunalstämma i sådan kommun, ävensom, i varje fall, utsätta en tid, inom vilken jämväl övriga kommuner inom det område som kan väntas komma att beröras av bolagets verksamhet må äga att över ansökningen avgiva yttrande.

Då utskottets majoritet emellertid ej varit benägen att företaga någon ändring i nu gällande lagstiftning i ärendet och möjlighet att genom utskottets försorg få en definitiv lagtextformulering framlagd redan för innevarande års riksdag således ej förefinnes, inskränker jag mig till att yrka,

att riksdagen, med anledning av herr Johansons i Huskvarna m. fl. motion nr 126 i andra kammaren, måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag till sådan ändring av gällande rusdrycksförsäljningsförordning, att, innan bolag beviljas sökt rättighet till detaljhandel med rusdrycker, Kungl. Maj:ts befallningshavande skall bereda tillfälle för kommunerna inom det område, som kan väntas komma att beröras av bolagets verksamhet, att avgiva yttrande i ärendet.»; samt

av herrar *Rosén, Alexis Björkman* och *Jönsson* i Fridhill, vilka instämt i herr Bergmans yrkande.